

**MAMLAKATIMIZ XAVFSIZLIGI VA MUDOFAA SALOHIYATINI
KUCHAYTIRISH, HARBIY XIZMACHILARNING OILASIGA
BERILADIGAN IMTIYOZLAR HAQIDA**

M.J.Karamov

O'zbekiston respublikasi IIV

2-sonli Toshkent akademiyasi CHQBT fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Davlatning mudofaa qobiliyatini yanada mustahkamlash, Qurolli Kuchlarning jangovar shayligini, uning imkoniyatlari va qobiliyatini kuchaytirish, Qurolli Kuchlar harbiy xizmatchilarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va ularga ko'rsatilayotgan tibbiy ta'minot sifatini yanada oshirish haqidagi chora va maqsadlarni o'rganib chiqish va yosh avlodga yetkazish

Kalit so'zlar: Mudofaa, harbiy, Qurolli Kuchlar, harbiy-vatanparvarlik, maqsad, chora.

Аннотация: исследование мер и задач по дальнейшему укреплению обороноспособности государства, повышению боеготовности Вооруженных Сил, ее возможностей и возможностей, социальной поддержке военнослужащих Вооруженных Сил и дальнейшему повышению качества оказываемой им медицинской помощи, а также просвещение. молодое поколение

Ключевые слова: Оборона, военные силы, Вооруженные Силы, военно-патриотизм, цель, мера.

Abstract: a study of measures and tasks to further strengthen the defense capability of the state, increase the combat readiness of the Armed Forces, its capabilities and capabilities, social support for military personnel of the Armed Forces and further improve the quality of medical care provided to them, as well as education. younger generation

Key words: Defense, military forces, Armed Forces, military patriotism, goal, measure.

90-maqsad: Davlatning mudofaa qobiliyatini yanada mustahkamlash, Qurolli Kuchlarning jangovar shayligini, uning imkoniyatlari va qobiliyatini kuchaytirish.

Barcha bo'g'indagi hokimiyat organlari rahbarlarining qo'shinlar kundalik hayotida, harbiy shaharchalar barpo etish, ularning infratuzilmasini yaxshilash, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda faol ishtirok etishini ta'minlash.

Harbiy xizmatni o'tab qaytgan yoshlarning ijtimoiy muammolarini hal etish, ularni ish bilan ta'minlashga alohida e'tibor qaratish, Qurolli Kuchlarning barcha davlat idoralari, muassasa va korxonalar uchun yetuk kadrlar tayyorlaydigan maktabga aylanishiga erishish.

Mamlakat harbiy xavfsizligini ta'minlash va mudofaa salohiyatini mustahkamlash borasidagi qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish.

Qurolli Kuchlar yagona avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimini yaratish va raqamlashtirishni yanada takomillashtirish.

Qurolli Kuchlarda yagona axborot-kommunikatsiya tizimini yaratish va axborot xavfsizligini ta'minlash.

Mudofaa vazirligi qo'shinlarining jangovar shayligi va tayyorgarligi hamda o'quv moddiy-texnika bazasini yanada takomillashtirish.

Fuqarolarning harbiy xizmatni o'tash tartibini yanada takomillashtirish.

Oliy harbiy ta'lim muassasalariga nomzodlarni saralash va tanlab olish tizimini yanada takomillashtirish.

Mudofaa vazirligi qo'shinlarida rahbar lavozimlariga kadrlar zaxirasini yaratish tizimini rivojlantirish.

Mudofaa vazirligi tizimida geraldika ishlarini samarali yo'lga qo'yish.

Qo'shnlarni zamonaviy qurol-aslaha, harbiy va maxsus texnika hamda jihozlar bilan ta'minlash.

91-maqсад: Harbiy xizmatchilar, ularning oila a'zolarining ijtimoiy himoyasini har tomonlama kuchaytirish.

Qurolli Kuchlar harbiy xizmatchilarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va ularga ko'rsatilayotgan tibbiy ta'minot sifatini yanada oshirish.

Qurolli Kuchlarda axloqiy-ruhiy ta'minotni va harbiy psixologlar institutini yanada takomillashtirish hamda harbiy xizmatchilarning jangovar ruhiyatini oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni belgilash.

Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tadbirlarini yanada kuchaytirish.

Mudofaa vazirligi harbiy qism va muassasalarida mavjud xotin-qizlar va harbiy xizmatchilarning oila a'zolari bilan ishlash bo'yicha yetakchi mutaxassislar ish faoliyati samaradorligini oshirish.

92-maqсад: Favqulodda vaziyatlarning oldini olish va bartaraf etishning samarali tizimini yaratish.

Favqulodda vaziyatlarning oldini olish va bartaraf etish sohasidagi qonun hujjatlarini takomillashtirish.

Favqulodda vaziyatlar vazirligi Respublika maxsus qutqaruv markazini INSARAG (qidiruv-qutqaruv masalalari bo'yicha xalqaro maslahat guruhi) standartlari asosida tayyorgarlikdan o'tkazish.

Favqulodda vaziyatlar vazirligi aviatsiya xizmatini tashkil etish.

Respublikaning turistik zonalarida favqulodda vaziyatlarning oldini olish va tezkor bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlarni tizimlashtirish.

Aholini favqulodda vaziyatlarda xabardor qilish tizimini modernizatsiyalash.

Respublikaning olis hududlarini professional va ko'ngilli yong'in-qutqaruv bo'linmalari bilan qamrab olish ko'rsatkichini yaxshilash.

Yong'in-texnik vositalarni ishlab chiqarishga xususiy sektorni jalb etish.

O'rmon yong'inlarini bartaraf etish tadbirlari samaradorligini oshirish.

93-maqsad: Mamlakatning xalqaro munosabatlardagi teng huquqli subyekt sifatidagi rolini oshirish.

Hamkor mamlakatlar bilan hamda xalqaro tashkilotlar doirasida mintaqaviy va global masalalar bo'yicha muvozanatli, doimiy muloqot olib borish, ular bilan ikki va ko'p tomonlama uchrashuvlar o'tkazish, siyosiy, iqtisodiy va madaniy sohalarda hamda turli darajadagi maslahatlashuvlarni tashkil etish.

Yetakchi davlatlar bilan keng qamrovli hamkorlikni strategik darajaga olib chiqish hamda ular bilan kengaytirilgan sheriklik va hamkorlik to'g'risidagi bitimlarni kelishish.

Yirik tadbirlarda (xalqaro tashkilotlar doirasida va xorijiy hamkorlar bilan sherikchilik asosida hamda ikki tomonlama hamkorlik darajasidagi konferensiya, forum, seminar va davra suhbatlari) mintaqaviy va xalqaro masalalar bo'yicha O'zbekiston pozitsiyasi hamda umumjahon miqyosidagi tashabbuslarini ilgari surish.

94-maqsad. Markaziy Osiyoda xavfsizlik, savdo-iqtisodiy, suv, energetika, transport va madaniy-gumanitar sohalardagi yaqin hamkorlikni sifat jihatidan yuqori bosqichga olib chiqish.

Markaziy Osiyo davlatlari bilan oliy darajadagi muloqot va ikki tomonlama hamkorlikning barcha formatdagi mexanizmlari asosida (hukumatlararo komissiyalar, siyosiy maslahatlashuvlar, parlamentlararo hamkorlik komissiyasi va boshqalar) yig'ilishlarni tashkil etish.

Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining Maslahat uchrashuvlarini har yili muntazam tashkil qilishni ta'minlash va ularda faol ishtirok etish.

Markaziy Osiyo bo'yicha mintaqaviy hamkorlik strategiyasini ishlab chiqish ishlarini boshlash.

Mintaqaviy tashkilotlar doirasida O'zbekistonning milliy manfaatlarini faol ilgari surish.

O'zbekiston Respublikasining chegaraoldi nazorat-o'tkazish punktlarini rekonstruksiya qilish va kengaytirish orqali ularning o'tkazuvchanligini oshirish.

Markaziy Osiyoda ekologiya, atrof-muhitning ifloslanishini oldini olish va tabiatni muhofaza qilish borasida hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqish.

O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari muzeylari hamda arxivlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni kengaytirish, ikki mamlakat tarixi va madaniyatini aks ettiruvchi kataloglarni birgalikda nashr etish.

Turizm sohasida yangi voqelik va epidemiologik talablarni hisobga olgan holda muvofiqlashtirilgan chora-tadbirlarni qabul qilish.

Markaziy Osiyo davlatlarida O‘zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi muxbirlik punktlarini ochish.

O‘zbekistonning Yevropa mamlakatlari va Yevropa Ittifoqi (YI) institutlari bilan savdo-iqtisodiy, suv, energetika, transport va madaniy-gumanitar sohalaridagi aloqalarini rivojlantirishga qaratilgan hamkorlik shakllarini qo‘llab-quvvatlash.

95-maqsad: An’anaviy hamkorlarimiz bilan munosabatlarni yanada rivojlantirish, tashqi aloqalar geografiyasini kengaytirishga ustuvor ahamiyat qaratib, iqtisodiy diplomatiyani kuchaytirish.

Oliy darajadagi tashriflar orqali Yevropa mamlakatlari bilan hamkorlik aloqalarini yanada kengaytirish.

O‘zbekiston Respublikasining xorijdagi diplomatik vakolatxonalari moddiy-texnika bazasini mustahkamlash, chet ellarda mamlakatimizning yangi diplomatik vakolatxonalarini ochish.

Milliy manfaatlarni ilgari surish va himoya qilishda iqtisodiy diplomatiya samaradorligini oshirish va uni faollashtirish.

Osiyo-Tinch okeani mintaqasidagi an’anaviy strategik sheriklar bilan hamkorlikni kengaytirish (Xitoy, Koreya Respublikasi, Yaponiya).

Osiyo-Tinch okeani mamlakatlarining istiqbolli bozorlariga eksport hajmi va nomenklaturasini oshirish.

AQSh, Kanada va Amerika mamlakatlari bilan strategik va har tomonlama hamkorlik aloqalarini kengaytirish.

AQSh ishbilarmon doira vakillari bilan investitsion, eksport va ilg‘or texnologiyalar sohalaridagi hamkorlikni kuchaytirish.

Janubiy Osiyo, Yaqin, O‘rta Sharq va Afrika mintaqasidagi hamkorlar bilan mavjud aloqalarni yanada kengaytirish (Saudiya Arabistoni, BAA, Quvayt, Qatar, Pokiston, Hindiston, Eron).

Arab davlatlari (BAA, Saudiya Arabistoni, Quvayt, Qatar, Misr) bilan siyosiy, savdo-iqtisodiy va madaniy-gumanitar sohalarida o‘zaro hamkorlikni jadallashtirish.

O‘zbekistonning Afg‘oniston bilan ko‘p qirrali munosabatlarini rivojlantirish va uning ijtimoiy-iqtisodiy tiklanishiga ko‘maklashish.

Janubiy Osiyo, Yaqin, O‘rta Sharq va Afrika mamlakatlarining istiqbolli bozorlariga eksport hajmi va nomenklaturasini oshirish.

MDH mamlakatlari doirasidagi an’anaviy strategik sheriklar bilan ikki va ko‘p tomonlama hamkorlikni kengaytirish.

MDH mamlakatlarining istiqbolli bozorlariga eksport hajmi va nomenklaturasini oshirish.

96-maqsad: O‘zbekistonning Birlashgan Millatlar Tashkiloti organlari va institutlari, global va mintaqaviy iqtisodiy, moliyaviy va gumanitar tashkilotlardagi faoliyatini kuchaytirish.

O‘zbekistonni BMT tuzilmalari orqali dunyo hamjamiyatiga keng tanitish.

O‘zbekiston Rahbariyatining BMT doirasidagi tashabbuslarini amalga oshirishni ta’minlash.

BMT va uning muassasalari bilan iqtisodiy-moliyaviy va konsultativ hamkorlikni rivojlantirish.

BMT va uning ixtisoslashgan muassasalari bilan madaniy-gumanitar hamkorlikni jadallashtirish.

BMT va uning ixtisoslashgan muassasalari doirasida o‘tkaziladigan siyosiy-diplomatik va targ‘ibot-tashviqot tadbirlari miqyosini kengaytirish.

BMTning “Inson huquqlari yo‘lida harakatga da’vat” tashabbusini ilgari surish uchun barcha sheriklar bilan yaqin hamkorlikni davom ettirish.

97-maqсад: Jahon savdo tashkilotiga a’zo bo‘lish va Yevroosiyo Iqtisodiy Ittifoqi bilan integratsiya jarayonlarini chuqurlashtirish.

Jahon savdo tashkilotiga a’zo davlatlar bilan muzokaralar o‘tkazish.

O‘zbekistonlik mutaxassislarning Jahon savdo tashkiloti va ko‘p tomonlama savdo tizimi sohasida salohiyatini oshirish.

Texnik jihatdan tartibga solish, sanitariya va fitosanitariya choralari va intellektual mulk himoyasi sohalarida milliy qonunchilikni Jahon savdo tashkiloti bitimlarining talablariga muvofiqlashtirish bo‘yicha tegishli takliflar ishlab chiqish.

O‘zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a’zo bo‘lishining metallurgiya, to‘qimachilik, oziq-ovqat, avtomobil ishlab chiqarish sohalariga ta’sirini o‘rganish.

O‘zbekiston Jahon savdo tashkilotiga a’zo bo‘lishining milliy iqtisodiyotga ta’sirini o‘rganish.

Jahon savdo tashkiloti qoidalariga muvofiq bo‘lgan ichki bozorni notarif choralar orqali himoya qilish tizimini rivojlantirish.

Jahon savdo tashkiloti qoidalariga muvofiq bo‘lgan eksportni qo‘llab-quvvatlash va subsidiyalash choralari ishlab chiqish.

1992-yil 14-yanvardan O‘zbekiston hududida joylashgan harbiy tuzilmalar O‘zbekiston Respublikasi yurisdiksiyasiga o‘tkazilgani munosabati bilan 1993-yil 29-dekabrda 14 yanvarni «Vatan himoyachilari kuni» etib belgilashga oid qonun qabul qilingan.

Harbiy xizmatchilarning oilalariga beriladigan imtiyozlar:

Turmush o'rtog'i yoki ota-onasi harbiy xizmat o'tash joyini o'zgartirganda talabalar o'qishini ko'chirish bahorgi semestrda o'quv mashg'ulotlari boshlanishidan oldin ham amalga oshirilishi mumkin.

O'n to'rt yoshga to'lmagan bitta yoki undan ortiq bolani (o'n olti yoshga to'lmagan nogiron bolani) tarbiyalayotgan muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarning xotinlariga ta'til ularning xohishiga ko'ra, yozgi yoki ular uchun qulay bo'lgan boshqa vaqtda beriladi.

Harbiylikka qachongacha o'qish mumkin?

Oliy harbiy ta'lim muassasalarining kursantlari lavozimlariga qabul qilinishdagi yosh senzlari 17 yoshdan 23 yoshgacha (ilgari 21 yoshgacha bo'lgan) etib belgilangan. Shuningdek, 26 yoshgacha bo'lgan va oliy harbiy ta'lim muassasalarida aloqa muhandis texnigi va harbiy-tibbiyot ixtisosligi bo'yicha o'qish istagini bildirgan O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarining talabalari oliy harbiy ta'lim muassasalarining kursantlari lavozimlariga o'qishga qabul qilinishlari to'g'risidagi norma mavjud.

Tizimda yosh chegarasi bor

Qonun hujjatlarida harbiy xizmatchilarning harbiy xizmatda bo'lish yoshining chegaralari alohida belgilangan. Unga ko'ra:

- kontrakt bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan oddiy askarlar (matroslar), serjantlar (starshinalar) uchun - 45 yosh;
- kichik ofitserlar uchun - 45 yosh;

- katta ofitserlar uchun - 50 yosh;
- polkovniklar (1-darajadagi kapitanlar) uchun - 55 yosh;
- general-mayor, general-leytenant va general-polkovnik harbiy unvonidagi ofitserlar uchun - 60 yosh.

Ko'p xizmat uchun ko'proq ta'til

Kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilarning har yilgi navbatdagi ta'tillariga qo'shimcha tarzda, xizmat yillarining kalendar hisobiga ko'ra:

- 10 yillik harbiy xizmatdan so'ng davomiyligi 5 sutkalik;
- 15 yillik harbiy xizmatdan so'ng davomiyligi 10 sutkalik;
- 20 yillik va undan ko'p harbiy xizmatdan so'ng davomiyligi 15 sutkalik qo'shimcha ta'til beriladi.

Harbiy xizmatdan bo'shatilayotgan vaqtda kamida yigirma kalendar yili mobaynida harbiy xizmatni benuqson o'tagan ofitserlar tarkibiga mansub kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilarga tegishli buyruqlar bilan harbiy formani kiyish va farqlovchi nishonlarni taqish huquqi beriladi.

Bepul tibbiy ta'minot

Katta ofitser va generallar tarkibi bilan bir qatorda rezervga (iste'foga) bo'shatilganidan (chiqarilganidan) so'ng harbiy-tibbiy muassasalardagi bepul tibbiy ta'minotdan foydalanish huquqi xizmat yillarining umumiy davomiyligi 20 yil va undan ortiq bo'lgan kichik ofitserlar, serjant va oddiy askarlar tarkibiga nisbatan ham tatbiq etiladi.

Harbiy xizmatni yadro poligonlarida va boshqa radiatsiya-yadro ob'yektlarida o'tagan pensiya yoshidagi shaxslar ambulatoriyada davolanishda dori vositalari bilan imtiyozli ta'minlanish huquqiga ega.

Yashab turgan uyiga umrbod egalik

Turar joy bilan ta'minlanmagan oddiy askar, serjant va ofitserlar tarkibiga kiruvchi shaxslarga amaldagi sarf-xarajatlar doirasida (kommunal xizmatlar haqi bundan mustasno):

- Toshkent shahrida — bazaviy hisoblash miqdorining 4 baravarigacha;
- Nukus shahrida va viloyatlar markazlarida — BHM 3 baravarigacha;
- boshqa shahar va tumanlar markazlari hamda aholi punktlarida — BHMning 2 baravarigacha miqdorda to'lanadi.

Oila a'zolari uch kishi va undan ortiq bo'lgan taqdirda (harbiy xizmatchining o'zini hisoblamagan holda) ushbu pul kompensatsiyasi miqdorlari 50 foizga oshiriladi.

Haqiqiy harbiy xizmatni o'tayotgan (rezervga, iste'foga bo'shatilgan) kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilar harbiy xizmatining umumiy davomiyligi 10 va undan ortiq kalendar yilga yetganda uy-joy qonunchiligida ko'zda tutilgan me'yor va tartiblarga muvofiq, o'zlari egallab turgan turar joylarini bepul xususiylashtirib olish huquqiga ega.

Boshlang'ich badalsiz ipoteka krediti

Uy-joy bilan ta'minlanmagan kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilarga ularning arizasiga binoan uzoq muddatli imtiyozli ipoteka kreditini berish tizimi bo'yicha taqdim qilinayotgan ijtimoiy normasi doirasida sotib olinadigan (quriladigan) turar joy qiymatining 25 foizi miqdoridagi dastlabki badal davlat byudjeti mablag'lari yoki qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan to'lanishi mumkin.

Bog'chaga navbatsiz qabul

Harbiy xizmatchilarning farzandlari yashash joyi, shu jumladan, vaqtinchalik yashash joyi bo'yicha maktabgacha ta'lim muassasalari va o'rta ta'lim muassasalari, shuningdek, vazirlikning bolalar sog'lomlashtirish lagerlariga navbatsiz qabul qilinadi.

Ya'ni, bog'chada bo'sh o'rinlar mavjud bo'lganda harbiy xizmatchilarning bolalariga birinchi navbatda yo'llanma beriladi.

Bepul yo'lovchi transporti

Haqiqiy muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilar va kontrakt bo'yicha oddiy askarlar hamda serjantlar tarkibidagi harbiy xizmatchilar shahar yo'lovchi transportidan (taksidan tashqari) bepul foydalanish huquqiga ega.

Yarador bo'lgan harbiy xizmatchilar, ishchilar va xizmatchilardan 1 va 2-guruh urush nogironlari va ularga tenglashtirilgan shaxslarga temir yo'llarda yiliga bir marta bepul yurish huquqi (borish va kelishga) taqdim qilingan.

Xulosa: Yosh avlodni harbiy yo'nalishga qiziqirish uchun ularni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash maqsadi-da , ularni harbiylarga beriladigan imtiyozlarva ularning xizmat vazifalari bilan tanishtirilib borilishi keak.

Adabiyotlar ruyxati:

O'zbekiston matbuot va axborot agentligi. 2018-yil 12-fevralda 1217-sonli guvohnoma bilan ro'yxatdan o'tgan.

Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 31.01.2020-y., 10/20/3215/0119-son;